

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 20/2003 vp

Hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa (HE 63/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Minna Levander ja erikoissuunnittelija Minna Liuttu, sosiaali- ja terveysministeriö

- etuspäällikkö Suvi Onninen, Kansaneläkelaitos
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Irma Pahlman, Toimihenkilökeskujärjestö STTK ry
- asiamies Juhapekka Suutarinen, Palvelutyöntantajat ry
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki työntekijäin eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta eräissä päivärahoissa.

Esityksen mukaan niissä päivärahaetuuksissa, jotka lasketaan henkilön palkan perusteella, vähennettäisiin aikaisempien vuosien tapaan työtulosta tai maksettavasta etuudesta työnteki-

jän eläkemaksua ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua vastaava osuus. Etuuksista tehtävän vähennyksen määräksi ehdotetaan 4,9 prosenttia vuonna 2004.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä asianmukaisena. Valiokunta

puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Päivärahan perusteena olevista työtuloista tehtävää vähennystä esitetään jälleen jatkettavaksi yhdellä vuodella. Esitys merkitsee, että työntekijän eläkemaksun ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun huomioon ottamisesta säädetään nyt kahdennentoista kerran yksivuotisella lainsäädännöllä. Valiokunta viittaa aiempiin kannanottoihinsa (StVM 28/2002 vp, StVM 39/2001 vp ja StVM 31/2000 vp), joissa valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että päivärahojen määräytymisen tulisi perustua pysyvään lainsäädäntöön. Valiokunta pitää edelleen välttämättömänä, että asiasta valmistellaan kolmikantaisessa yhteistyössä ratkaisu niin, että viimeistään sairausvakuutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaessa päivärahojen määräytymisperusteista säädettäisiin pysyvällä lainsäädännöllä. Ratkaisua valmisteltaessa tulee ensisijaisena ottaa huomioon se vaihtoehto, että vähennyksestä kokonaan luovutaan.

Valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 1 §:ää muutettavaksi siten, että päivärahan perusteena olevista työtuloista tai maksettavasta etuudesta

vähennettävä määrä vuonna 2004 olisi 4,85 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että työntekijän eläkemaksun ja työttömyysvakuutusmaksun suuruudeksi vuonna 2004 arvioidaan 4,85 prosenttia eikä 4,9 prosenttia, kuten hallituksen esitystä valmisteltaessa arvioitiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 1 § muutettuna seuraavasti:

1 §

Jos laissa tai asetuksessa säädetään, että päivärahan tai sitä vastaavan etuuden määrässä on otettava huomioon henkilön työ- tai virkasuhteesta saadut työtulot, näistä työtuloista tai maksettavasta etuudesta on vuonna 2004 vähennettävä 4,85 prosenttia.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Aila Paloniemi /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Leena Rauhala /kd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Juha Rehula /kesk
	Anneli Kiljunen /sd	Arto Seppälä /sd
	Marjaana Koskinen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Pehr Löfv /r	Erkki Virtanen /vas
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksellä HE 63/2003 vp jatketaan vuodesta 1993 vuosittain säädettyä erillislakia, jolla mahdollistetaan sosiaalivakuutuksen päivärahojen leikkaaminen. Tällainen menettely heikentää edellytyksiä saavuttaa tavoite lakien selkeydestä ja läpinäkyvyydestä.

Tämä ns. prosenttivähennys otettiin käyttöön 1990-luvun lamavuosina akuuteista säästösyistä. Nämä syyt ovat jo aikaa sitten poistuneet. Siitä huolimatta vähennyksestä ei ole luovuttu, vaan sitä on edelleen käytetty eräänlaisena piilovähennyksenä.

Vähennyksen perusteluna on käytetty työntekijöiden eläkemaksua ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua. Tällaiselle "solidaarisuudelle" ei kuitenkaan ole kestäviä perusteluja. Työntekijöiden eläkemaksu ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksu on säädetty verotuk-

sessä vähennyskelpoisiksi. Kun vähennysprosentti on vuosina 2002 ja 2003 mitoitettu ko. maksujen yhteismäärän mukaan, se on leikannut sosiaalivakuutuksen päivärahoja jopa enemmän suhteessa siihen käytettävissä olevan tulon menetykseen, mitä palkansaajalle verotuksen jälkeen aiheutuu.

Lakisääteisen sosiaalivakuutuksen ansionmenetyskorvaukset ovat Suomessa alhaiset 1990-luvulla toteutettujen leikkausten jälkeen. Prosenttivähennyksen käyttö leikkaa erittäin epäsolidaarisesti työttömien, pitkäaikaissairaiden, tapaturman uhrien ja vanhempainvapaalla lasta hoitavien toimeentuloa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että

lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2003

Erkki Virtanen /vas
Leena Rauhala /kd